

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navedene vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kmečkim ljudem še niti dobre letine popolnem pomagati ne morejo.

Da kmečkim ljudem čedalje večja revšina, silno ubožstvo skoz okna in dveri v hiše sili. tega se lahko vsak prepriča, kdor ni slep. Uzrokov je mnogo. Nekaj so krive silno napete dače; kajti grunti so pri nas tako obdani kakor nikder drugod v Evropi. Mnogo zakrivi tudi nemarnost, lehkomišelnost in zapravljivost, dalje neumnost in nevednost ljudi. Pri nas smemo tudi zaporednim slabim letinam, raznim uimam, groznim točam mnogo na rovaž zarezati. Dodati je še slaba cena pridelkom. Toda vse to se da še nekako prebiti, polajšati, odstraniti, pa vkljub temu rečemo, da so kmečki ljudje sedaj v takšnem položaji, da še jim niti najboljše letine, najlepše cene pridelkov popolnem iz zadreg pomagati ne morejo. Treba jim je postavne, državne pomoči, na kar pa ne mislijo pojudenti liberalci, ampak samo kristijanski konservativci — žali Bog, da vse prepočasno.

Slavni statistikar Czörnig cenil je vrednost vseh kmetijskih pridelkov v celej Avstriji na 591 milijonov goldinarjev l. 1850, dalje l. 1868 na 970 milj., l. 1869 na 827 milj., l. 1877 na 1073 milj., l. 1878 na 1195 milj., l. 1879 na 744 milj., l. 1880 na 1210 milj., l. 1881 na 1227 milj. in l. 1882 na 1428 milj. Jemu pritrди tudi list „Statistische Monatschrift“, ki tudi pravi, da so kmetijski pridelki lani vredni bili 1428 milj. gold.

Pomislimo, da so lani le na Ogerskem lepo zrnje dobili, pri nas mu je deževno vreme veliko škodovalo. Vkljub temu smo mi ameriško, rumunsko in rusko zrnje prekosili in še zrnja v zunanje dežele prodali za 102 milijona goldinarjev.

Iz povedanega sledi, da smo v tridesetih letih v kmetovanju mnogo napredovali. Kajti kmetijskih pridelkov imamo veliko več in dobivamo za nje skoro 1000 milijonov goldinarjev na leto več denarjev, kakor l. 1850.

Vendar vkljub temu propada kmečki stan, leze v ubožstvo. Naši kmetovalci in obrtniki so skoraj vedno v denarnih stiskah. Nekdaj je po dobri letini bilo povsod penez. Sedaj pa vse v kratkem nekam zgine, kakor kafr. Kmečki ljudje vidno ubožavajo. Niso več veseli, kakor nekdaj, ne kupujejo vsakovrstne robe v štacunah, kakor poprej, ne oblačijo se več tako dobro, kakor pred liberalno dobo. Vrh tega pa se množi število eksekutivnih licitacij, kmet za kmetom se prežene s posestva, čedalje več dače ostaja na dolgu, mnogi bežijo in se selijo v Bosno ali Ameriko, celo iz rodovitne Ogerske. Kaj je temu krivo?

V prvi vrsti sedanje napačno podedovanje ali „erbovanje“. Posestva visoko cenjena izročijo se dedičem v enakih deležih. Kdor prevzame, ta je hipoma do ušes zadolžen. Pogosto njegov delež komaj toliko znaša, da plača desetek. Vse drugo je gladko dolžen in obresti ga tlačijo in če dediči hitro svoje deleže tirjajo, ga uničijo. Jednako se godi tistim, ki z malim nadavkom posestvo kupijo, drugo pa dolžni ostanejo. In tako se da več slučajev navesti. Sploh pa so glavni uzroki propadanju kmetov: dolgovi, najeti kapitali, oderuhi. Zadolženi kmet dela, trpi, a drugi uživajo sad njegovih žuljev. To pa se godi sedaj, ko so liberalci postavili kapitalistom v korist osnove, v strahovitej meri, v tako silnem obsegu, da nam kapital v kratkem kmečke ljudi izsrka kakor uši ubogo žival.

Temu se mora postavno v oči priti, kakor se je po napačnih in liberalnih postavah bila ta nesreča zakrivila. Dedno pravo se mora predelati in kapitalu sedanje neomejeno razsajanje pri gruntnih posestnikih ustaviti. Če n. pr. uradniku dolžniki ne smejo vsega plačila zarubiti, zakaj bi pa kapitalist smel celo posestvo vselej pograbit in posestnika spod strehe pregnati, otroke njegove pa srenji v oskrbovanje obesiti? V svobodni Ameriki n. pr. je prepovedano na grunt 6000 fl. cenjeni več kakor

2000 fl. dolga najeti ali vknjižiti. Pri nas pa sme posestnik svobodno grunte trgati pa jih tudi zadolžiti brez vsake mere. To dela posestnika lahkomišelnega zapravljivca, kapitalista pa predrznega grabežljivca. Tukaj se mora v državnem zboru za postavno pomoč skrbeti.

Zastonj rosijo nebesa božjega blagoslova, zahman je dobra cena pridelkom, brez uspeha žuli kmetovi, dokler ne ostaja denar v njegovi mošnji, ampak hajdi zgine v mauhah kapitalistov, oderuhov in železnih blagajnicah „špar-kas“ itd.

Swobodno zadolževanje in vknjiževanje in iztirjevanje dolgov, to je največja nesreča za kmečke ljudi. To so jim pojedeni liberalci naložili, kristijanskih konservativcev sveta dolžnost toraj je: tukaj pomagati — dokler še ni prepozno!

Desterniški.

Veržejski strelci.

O priliki navzočnosti Nj. Veličanstva, našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. v Radgoni dne 9. julija so se naši slovenski Veržejski strelci zelo vrlo in častno obnašali. V paradni opravi in s strogo vojaškim obnašanjem so naredili na vse občinstvo zelo prijeten vtis in so veliko pripomogli k svečanosti in slovesnosti tega nam nepozabljivega dneva. —

Pod vodstvom svojega izurjenega poveljnika, bivšega častnika, stotnika g. A. Pintariča, se je postavil ta oddelek okoli 50 mož pred Radgonskim glavarstvom, ter je služboval Nj. Veličanstvu kot častna kompagnija, kar se mu sme gotovo v posebno čast šteti.

Cesar si je ogledal to častno kompagnijo, ki se mu je zelo dopala, in se razgovarjal s poveljnikom g. Pintaričem in izrazil svoje dopadenje in popolno priznanje s sledečimi besedami:

„Vi ste res zelo lepo opravljeni in kakor vidim celo po vojaško uredjeni. Menda je bila večina strelcev pri vojakihi? Prav dobro izgledate; hvala Vam, tim večja hvala, ker Vas dolga pot ni ovirala, Me tukaj v Radgoni obiskati.

Še enkrat se Vam zahvalim.“

Ko je cesar na levo krilo krdela prišel, še je zopet rekel: „Prav lepo, prav lepo hvala Vam.“

Potem še je več gospodov generalov in štabnih častnikov povpraševalo po obstanku oddelka, o njegovi zastavi, itd. kar so vse po poveljniku g. Pintariči zelo na tanko zvedeli.

Po odhodu Nj. Veličanstva je marširalo to krdelo na prostor, kjer se je vršila konjska razstava in tam ga je Radgonski mestni župan g. Deller v nazočnosti dveh občinskih svetovalecev odkritoglav blizo sledeče nagovoril: „Dovolite mi, da se Vam kmalo tukaj srčno

zahvalim za Vaše sodelovanje pri denešnji nam vsem nepozabljivi svečanosti. Nj. ap. Veličanstvo, naš presvitli cesar, so mi, kar je meni posebno prijetno, blagovolili naročiti, da naj vsemu občinstvu Njihovo zahvalo izrečem za presrečni sprejem, ki se jim je danes tukaj pripravi.

Zahvalim se Vam tedaj v lastnem imenu, zahvalim se Vam kot župan Radgonskega mesta, v imenu okrajnega zastopa in v imenu vsega občinstva za Vaše sodelovanje pri denešnji svečanosti, katero ste Vi tako izvrstno pospeševati pomagali.

Naj nam ta slovesni dan v stalnem spominu ostane.“

Ko so strelci skoz mesto maršili, še jih je mestni župan g. Deller, ki je na balkonu svoje krasno okinčane hiše stal, enkrat pozdravil razkrivši si glavo.

Naši slovenski Veržejski strelci smejo ponosni biti na vspeh, katerega so pri tej priložnosti dosegli, ponosni pa tudi na svojega vodjo, ki je k temu vspehu gotovo veliko pripomogel.

Ob enem pa jih naj priznanje Nj. Veličanstva spodbuja, da bodo skrbeli ne le samo za obstanek, ampak tudi za razširjenje svojega društva in še večjo izurjenost družbenikov.

Gospodarske stvari.

Nekaj o sadjereji.

Ne, da bi umne sadjerejce in kmetovalce učil, le nekaj nasvetov bi povedal in pogrškov omenil, ki sem imel priložnost jih videti pri oskrbovanji sadunosnih dreves. Pisatelji sadjerejskih knjig pišejo prav kot pisatelji ali kot praktikarji se večkrat pogrše; tisti pa, ki berejo, radi ktere točke izpustijo, nevedoč, da so celo važne, in pravijo: saj ni moč vse tako natenko delati.

Kar sem imel priložnost najbolj napočnega videti in kaj ima sploh najslabijih nasledkov, je to, da se drevesa zelo napočno sadé.

Nektere knjige sicer nasvetujejo jame globoke narediti, tem globokeje, čem pustaja je zemlja. To bi bilo dobro, ko bi se tudi primer-no široka izkopala tako, da bi popolno doraslo drevo s koreninami vred prostora imelo. To je pa pri močno rastočih drevesih težko izpeljavno. Ker, kakor se vé pri doraslem drevesu sega krona 4—5 sežnjeva na široko, ter korenine nič manje. Je pa jama le ozka, kakor seženj široko izkopana, ter nasuta z dobro prstjo, tako to vabi korenine na dno, ter ko izpolnijo jamo, se zavijejo v pusto prst in slabi nasledki so tem večji, čem pustaja je zemlja. Tako drevo začne pešati navadno, kedar bi imelo roditi.